

FRANCESC-MARC ÀLVARO

No sé si és a causa del crèdit excessiu que tenen els fets sobrenaturals per pura oposició en una societat que funciona gràcies a la tecnologia punta. La paradoxa és evident: com més depèn la nostra vida individual i col·lectiva dels bons càlculs dels enginyers, més sentim necessitat de creure i de tenir fe. No parlo d'una fe religiosa, sinó d'un sentiment genèric positiu d'esperança poc raonada. Repeteixo: poc raonada. La fe, òbviament, no és nociva en si mateixa. No hi ha empresa mínimament ambiciosa sense una dosi estimable de fe que aguantí les trompades de la realitat i, sobretot, mantingui el nervi. Una fe discreta, elegant i no gaire sorollosa ocupa el seu lloc en l'equip de viatge de qualsevol home sensat. Tant com l'escepticisme, la prudència o el coratge. Però la fe esdevé material molt sensible quan es barreja amb el líquid anticongelant de la política. A Catalunya, aquests primers dies de 2004 són dies de política basada en la fe. Moltíssim.

La primera frase que se m'acut és que Déu hi faci més que nosaltres. La segona frase és una afirmació: el nou Govern de la Generalitat ha basat tot el seu projecte d'interlocució productiva amb Madrid en l'eventual èxit del senyor Rodríguez Zapatero, candidat del PSOE a presidir el Govern central. "Si ell governa, Espanya finalment ens entendre", sembla que és el missatge implícit i explícit. Ateses les dubtoses expectatives electorals del líder socialista, som davant d'un enorme acte de fe del qual depèn, en última instància, un nou Estatut d'Autonomia i una nova millora del finançament. Feia temps que la societat catalana no apostava el seu futur a unes cartes tan dolentes. Algú em dirà que són les úniques cartes que tenim. Tal vegada, però aleshores no és bo que ho plantejem com un acte de fe. La fe posa massa alt el llistó de la nostra credulitat; per tant, ens aboca a una decepció molt dura i a una nosa moral: la de qui se sent enganyat. En canvi, sense fe, amb una mirada més mercantil, ens estalviaríem una bona dosi de ridícul. Els pobles, també el català, cal que facin poc el ridi-

"Hem passat del mercantilisme ocasional de CiU a delegar l'èxit de la refundació autonòmica catalana en els avatars electorals d'un líder socialista que no gaudeix precisament d'una gran fortalesa en el si de l'organització que presideix. Tothom sap que l'ombra de Bono és allargada. Bono, en cas de governar Espanya un dia, no fóra altra cosa que un segon Aznar decorat amb una mica de coloraina esquerranosa amb tuf provincial de Segona República"

cul. Potser González i Aznar van enredar Pujol, però mai no vam pensar que no ho farien, al contrari. No hi teníem fe.

La realitat és que, mentre el dia a dia del nostre nou Govern català sembla que ha de consistir a mostrar-nos que hi ha un nou estil de gestionar la cosa pública (després dels cent dies de llicència ja ens pronunciarem sobre el particular), la jugada de fons de l'executiu de Maragall, Carod i Saura consisteix, bàsicament, a posar moltes i moltes espelmes a l'altar del senyor Rodríguez Zapatero. És un mètode com un altre, però un mètode que atorga un pes exagerat a la fe. A la fe i a les bones intencions.

L'antic sistema Pujol del "peix al cove" o de "l'aixeta" (aconseguir el que es pugui quan es pugui i pactant amb el diable si cal) era molt cansat i estava molt gas-

tat, però ens estalviava el peatge desmoralitzador de la fe. El líder de CiU i anterior president de la Generalitat va pactar successivament a Madrid amb la UCD, amb el PSOE i amb el PP, però mai va tenir fe (ni va demanar als catalans que en tinguessin) ni en Suárez, ni en González, ni en Aznar. Això, és clar, situava l'estratègia de Pujol en el model de l'amic fenici que té clara una cosa: són els interessos allò que mou les idees i no a l'inrevés. Pujol, òbviament, se sent més a la vora de Maquiavel que de Rousseau, i no se n'amaga. La fe de Pujol va per la via de l'emotivitat catalanista, però mai ha servit per negociar amb qui viu al palau de la Moncloa. Davant dels presidents espanyols, Pujol era un viatjant de comerç de tota la vida: una mica de simpatia, una mica de murrieria, una mica de diplomàcia, molta paciència i moltíssima desconfiança. De fe, gens ni mica. Com es podia tenir fe en els impulsors de les normes centralistes de la LOAPA? Com es podia tenir fe en els que van afavorir la querrela de Banca Catalana? Com es podia tenir fe en els que cridaven "Pujol, enano, habla castellano"? Quan va caldre, Pujol es va entendre amb González i quan va caldre ho va fer amb Aznar. Amb el president socialista va haver d'acompanyar un final d'etapa ple de corrupcions i de l'escàndol de la guerra bruta del GAL. Amb el president conservador va haver d'acompanyar un començament (innecessari sopar del Majestic pel mig) falsament centrista ple de paranys, intransigències, menyspreus i posteriors banderes espanyoles bel·licoses i gegantines.

Avui, Catalunya ha canviat el peix al cove pujolista per la fe maragallista-carotiana en Rodríguez Zapatero. La sortida del líder del PSOE al balcó del Palau de la Generalitat el dia de la presa de possessió de Maragall va ser un exercici eucarístic, mitjançant el qual la nova fe es mostrava i es feia home per viure entre nosaltres. En una recent visita a Barcelona, l'aspirant socialista va tenir el detall de situar la fe de què gaudeix a Catalu-

Segons Francesc-Marc Álvaro, el tripartit català ha lligat el seu futur a l'èxit de José Luis Rodríguez Zapatero. Massa fe, diu l'autor, en el líder d'un partit amb moltes cares.

nya en la seva justa mesura. Va dir, per exemple, que la millora del sistema de finançament de l'autonomia catalana no tenia res a veure amb el desequilibri en les balances fiscals perquè és "molt relatiu". D'això se'n diu fer la truita sense trencar els ous. Potser el el senyor Rodríguez Zapatero volia posar a prova la nostra fe. No ho descartem. La fe s'enforteix en la mesura que ha de sotmetre's a dificultats de pes. En aquesta línia, la seva ratificació del pacte antiterrorista signat amb el PP també hi ajuda. La cosa és enfortir la creença col·lectiva en la redempció zapateriana del problema català. A hores d'ara, estic convençut que el senyor Carod deu ser un dels catalans que tenen més reserves de fe de tota la història.

Hem escrit que la retirada de Pujol de l'escena política tanca la transició a Catalunya. I hem escrit també que aquesta circumstància obriria nous camins en la cultura política del país, bo i palesant que les estratègies del veterà líder nacionalista ja havien tocat fons. El que ha passat des del 16 de novembre no desmenteix les

nostres previsions, però hi ha un fet que no havíem calculat, i és aquest desplaçament de la gran política catalana d'estat cap al terreny inaferrable i vaporós de la fe. Hem passat del mercantilisme ocasional de CiU a delegar l'èxit de la refundació autonòmica catalana en els avatars electorals d'un líder socialista que no gaudeix precisament d'una gran fortalesa en el si de l'organització que presideix. Tothom sap que l'ombra de Bono és allargada. Bono, en cas de governar Espanya un dia, no fóra altra cosa que un segon Aznar decorat amb una mica de coloraina esquerranosa amb tuf provincial de Segona República.

Què farem tots plegats si, com sembla, el senyor Mariano Rajoy és qui governa Espanya després del 14 de març? Perdre la fe en el senyor Rodríguez Zapatero? Tindrem fe en el nou líder del PP? Proposaran els partits que governen la Generalitat que renovem la fe en un líder de l'oposició espanyol que no tindrà cap mecanisme real de modificar una realitat que volem diferent? Tornarem a treure al-

gú al balcó del Palau de la Generalitat per evitar la fuga dels fidels cap el desencís? Proposarà el senyor Maragall que tinguem una fe de tràmit en el senyor Piqué? Són preguntes que qualsevol ciutadà, fins i tot fervorós, pot fer-se de manera senzilla a la vista del panorama que ens arriba.

El problema ontològic de la gran fe en Zapatero, que ara es promou des de l'oficialitat catalana, és que el PSOE (el d'abans i el d'ara) és una màquina fenomenal de fabricar agnòstics d'Espanya a Catalunya. El PP, per la seva banda, fabrica ateus directament i no enganya. Podrem expressar-nos els agnòstics o se'ns dirà que som injustos amb el nou Govern de la Generalitat? Caldria no barrejar les coses. No tenir fe en Zapatero com a redemptor de la nova autonomia catalana entra perfectament en el terreny saníssim de la sospita democràtica i de l'anàlisi racional del món. No tenir fe en Zapatero és, fins i tot, una forma moderada i civilitzada de contribuir a una ciutadania adulta que no passi de la fantasia a la frustració en cosa de pocs mesos. Es pot ser lleial al Govern de Catalunya i no per això haver d'assumir el pensament màgic com a clau de volta de les reformes institucionals que necessitem tirar endavant.

Potser el sempre aplicat i admirat José Montilla té el secret d'aquesta fe i és capaç de propiciar un miracle. Potser sí. De fet, va ser el senyor Montilla qui va domar momentàniament les feres, com Rodríguez Ibarra, quan calia una mica de silenci celtibèric per signar l'acord entre PSC i ERC. Però, per moltes virtuts que tingui el president de la Diputació de Barcelona, mai seran prou per dominar inèrcies antigues i múltiples que tornen i retornen de manera redundant. En tot cas, el sensat Montilla ja sap que els capellans sempre són, òbviament, els que més dubtes de fe tenen de portes endins. Molts dubtes.

Francesc-Marc Álvaro és columnista de 'La Vanguardia' i professor de la Universitat Ramon Llull